

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Науковий керівник: асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Бугаєць Альона Сергіївна.

Шаркова Діана Дмитрівна

здобувачка вищої освіти 4-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ БОРОТЬБИ З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Дискримінація залишається однією з головних проблем сучасного суспільства. Європейський Союз прагне досягти високих стандартів у сфері прав людини та соціальної рівності, тому приділяє велику увагу боротьбі з дискримінацією.

Термін «дискримінація» походить від латинського «discriminatio» – «розрізнення», тобто будь-яке обмеження, виняток або позбавлення прав певних категорій громадян, засноване на характеристиках, що не є прийнятними. Тобто це процес нерівного ставлення до певних осіб за ознакою статі, раси, віку, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, національного чи соціального походження тощо.

Антидискримінаційні норми на міжнародному рівні закріплені у ст. 1 Загальної декларації прав людини 1948р., яка передбачає, що «всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах» [1], у Статуті ООН 1945р., Конвенції РЄ про захист прав людини і основоположних свобод 1950р., Конвенції ООН про рівну винагороду чоловіків і жінок за працю рівної цінності 1951р., Міжнародному пакті ООН про громадянські і політичні права 1966р., Міжнародному пакті ООН про економічні, соціальні і культурні права 1966р., Декларації ООН про ліквідацію дискримінації щодо жінок 1967р. тощо.

Більшість європейських країн поступово запровадили антидискримінаційне законодавство, спрямоване на забезпечення «рівного ставлення» та реалізацію антидискримінаційних принципів. Антидискримінаційне законодавство виступає як система правових норм, спрямованих на усунення та недопущення будь-яких форм дискримінації як у публічній, так і приватній сферах життя і є результатом активної боротьби людей за свої права та свободи [2].

Окремо передбачено заборону дискримінації щодо соціальних та економічних прав у Європейській соціальній хартії 1961р. У преамбулі Хартії зазначається, що здійснення соціальних прав має забезпечуватися без дискримінації за ознакою раси, кольору шкіри, статі, релігії, політичних переконань, національного чи соціального походження [3].

У межах ЄС базовим документом з питань прав людини виступає Хартія Європейського Союзу про основні права, 2000р. Стаття 21 стосується рівності та дискримінації. Це відкрита заборона усіх форм дискримінації [4]. Проте Хартія діє тільки в рамках права ЄС і, таким чином, вона буде застосовуватися лише на території держав-членів Європейського Союзу.

Важливим антидискримінаційним актом є також Рамкова конвенція про захист національних меншин 1998 року. Стаття 4 (2) цієї Конвенції передбачає: «з метою досягнення у всіх сферах економічного, соціального, політичного та культурного життя повної та справжньої рівності між особами, які належать до національної меншини, та особами, які належать до більшості населення. У цьому зв'язку, вони належним чином враховують конкретне становище осіб, які належать до національних меншин» [5]. Ця стаття зобов'язує країни-члени вжити належних заходів щодо протидії дискримінації за національною ознакою.

Також норми щодо заборони та протидії дискримінації у ЄС викладені у таких документах:

– Рекомендація Комісії 92/131/ЕЕС про захист гідності жінок та чоловіків у трудових відносинах (27 листопада 1991 року);

– Декларація Ради про реалізацію Рекомендації Комісії про захист гідності жінок та чоловіків у трудових відносинах, включаючи кодекс практик щодо боротьби із сексуальним переслідуванням 1991 року;

– Директива Ради 79/7/ЕЕС про поступове запровадження принципу однакового підходу до чоловіків та жінок у сфері соціального забезпечення 1978р.

– Директива Ради 2000/78/ЕС про встановлення загальної системи рівного відношення у сфері зайнятості та професійної діяльності 2000р.

Серед актів антидискримінаційного законодавства важливе місце займає Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950), а саме ст. 14, яка забороняє дискримінацію – «користування правами та свободами, визнаними в цій Конвенції, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою – статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження, або за іншою ознакою» і така, яка дозволяє захистити свої права та свободи у Європейському суді з прав людини [6].

Беручи до уваги значну роль Європейського суду з прав людини (далі – Суд, ЄСПЛ) щодо тлумачення і застосування положень Конвенції, актуальним є аналіз практики Суду щодо визначення поняття «дискримінація».

Термін «дискримінація» ЄСПЛ визначив по рішенні по справі «Вілліс проти Сполученого Королівства», вказавши, що дискримінація виявляється у нерівному ставленні до осіб, які перебувають у подібних ситуаціях, без обґрунтованих та об'єктивних підстав. Таке ставлення обумовлюється наявністю в особи певної характеристики [7]. При цьому варто зазначити, що у Конвенції представлено невичерпний перелік характеристик. Так, спостерігається тенденція, коли Суд розглядає справи щодо заборони дискримінації на основі тих ознак, які не передбачено у статті 14, наприклад, сексуальна орієнтація.

У справі «Тлімменос проти Греції», Суд вказав: «...право на захист від дискримінації порушено під час застосування однакового підходу до осіб, які перебувають у різних ситуаціях, за умови, що таке поводження не виправдане об'єктивною чи розумною метою...» [8]. Таким чином, Суд підкреслює, що

дискримінація може виникати не лише тоді, коли до осіб, що знаходяться в аналогічних ситуаціях ставляться по-різному без обґрунтованих на те підстав, але й тоді, коли до осіб, чії ситуації відрізняються [9].

Отже, боротьба з дискримінацією вимагає поєднання різних правових інструментів, таких як міжнародні конвенції, пакти, хартії, директиви. Діяльність ЄСПЛ відіграє важливу роль у протидії дискримінації, виступає основним органом, що визначає зміст та обсяг правових механізмів боротьби з дискримінацією, вказує, що держави мають активно вживати заходів для забезпечення рівності. Таким чином, правовий механізм боротьби з дискримінацією повинен включати багаторівневу систему нормативного регулювання, що дозволяє максимально захистити права та свободи людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Загальна декларація прав людини : Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
2. Pozharova O., Pozharov Y. The concept of discrimination under international acts and legislation of Ukraine. «*International humanitarian university herald. jurisprudence*». 2022. No. 56. P. 60-65. URL : <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc56/13.pdf>
3. Європейська соціальна хартія (ETS N 35): Хартія Ради Європи від 18.10.1961 № ETS N 35 : станом на 3 трав. 1996 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300#Text
4. Хартія основних прав Європейського Союзу : Хартія Європ. Союзу від 07.12.2000. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text
5. Рамкова конвенція про захист національних меншин : Конвенція Ради Європи від 01.02.1995 : станом на 9 груд. 1997 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_055#Text
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 : станом на 1 серп. 2021 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

7. Рішення палати у справі «Вілліс проти Сполученого Королівства»: Справа Європ. суду з прав людини від 11.06.2002.
URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_170#Text

1. Thlimmenos v. Greece. *Human rights case digest*. 2000. Vol. 11, no. 3-4. P. 173-176. URL : [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-58561%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-58561%22]})

2. Мандель Р. Я. Практика європейського суду з прав людини у справах щодо заборони дискримінації. *Всеукраїнська науково-практична конференція «Наука та практика сучасної юриспруденції»* : Всеукр. наук. конф., м. Харків, 10 трав. – 10 черв. 2016 р. Харків, 2016.

Ключові слова: дискримінація, антидискримінаційне законодавство, міжнародні акти, Європейський Союз, Європейський суд з прав людини, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, ООН.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.

Шевель Юлія Олегівна

здобувачка вищої освіти 4-го курсу

Навчально-наукового інституту права Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка

МІЖНАРОДНЕ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ У ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

На тлі розв’язаної рф війни проти України, значна увага приділяється забезпеченню дотримання міжнародних гуманітарних норм та адаптації національного законодавства до вимог міжнародного права. Сьогодні необхідність у гарантуванні прав і свобод людини не викликає сумнівів.

ЩОДО БІОПРАТСТВА В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ, ЗАХИСТ БІОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ КОРИННИХ НАРОДІВ.....	114
Кілярська Діана Вікторівна	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК В АРАБСЬКОМУ СВІТІ.....	119
Курманська Аріна Вадимівна	
ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В МУСУЛЬМАНСЬКИХ КРАЇНАХ.....	123
Мазур Анна Андріївна	
ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ РАДИ ЄВРОПИ.....	129
Мельник Олександрівна Олександрівна	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ БІЖЕНЦІВ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ УМОВАХ.....	131
Окопна Владислава Сергіївна	
МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	136
Півченко Дарія Анатоліївна та Бондаренко Владислав Мар'янович	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІГРАЦІЄЮ, ПАНДЕМІЄЮ ТА ВІЙНОЮ.....	140
Рудецька Поліна Андріївна	
ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ: ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ОСІБ.....	143
Скакун Вікторія Олександрівна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФРАНЦУЗЬКОГО ЧАСОПИСУ LE NOUVEL OBSERVATEUR).....	146
Сорока Тетяна Олександрівна	
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЛЕГІТИМНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	150
Тимошенко Софія Володимирівна	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	152
Федченко Аліна Юріївна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	157
Шаркова Діана Дмитрівна	
ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ БОРОТЬБИ З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	162